

Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä (LATU) / Jyväskylän yliopisto & Jyväskylän ammattikorkeakoulu

LATU- tutkimushankkeessa (2020–2022) tarkastellaan kahta tyypillistä lapsi- ja perhesosiaalityön tukimuotoa: *tukihenkilö-* ja *tukiperhetoimintaa*. Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan laajana tavoitteena on lapsen hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen sekä perheen sosiaalisen verkoston vahvistaminen. Toiminnan ydin on lapsen tai nuoren ja vapaaehtoistyön pohjalta toimivan aikuisen / perheen välille syntyvässä vuorovaikutussuhteessa. Lapsille ja nuorille voidaan tarjota myös ammatillista tukihenkilö- tai tukiperhetoimintaa, jolloin tuen tarjoajalla on taustalla esimerkiksi sosiaali- tai nuoris alan koulutus. LATU-hankkeessa tarkastellaan vapaaehtoiseen maallikkotoimintaan perustuvia tukisuhteita.

LATU-hanke koostuu kahdesta osahankkeesta. Osahankkeessa I tuotetaan valtakunnallista perustietoa tukitoimista. Tukisuhdetoiminnan ammattilaisille suunnatun valtakunnallisen kyselyn tuottama tieto kertoo tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan tavoitteista, organisoinnista, koordinoinnista, seurannasta, arvioinnista, sekä toiminnan laajuudesta lastensuojelussa ja perhepalveluissa. Kyselyssä kysyttiin myös, miten tukitoimet vaikuttavat lasten hyvinvointiin ja millaisia vaikutuksia Covid-19 pandemialla on ollut toimintaan. Kysely laadittiin yhteistyössä hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa kolmessa työpajassa kevään 2021 aikana. Kuhunkin työpajaan osallistui 5–8 ammattilaista. Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä suomeksi ja ruotsiksi. Kyselyaineiston kattava analyysi on kesken, mutta tulokset osoittavat muun muassa tukisuhdetoiminnan tavoitteiden arvioinnin olevan haastavaa, sillä toiminnalle asetetut tavoitteet sekä lapsia ja perheitä kuormittavat tekijät saattavat olla ristiriidassa keskenään. Tukisuhteille asetettavia tavoitteita tulisikin tarkentaa ja konkretisoida suhteessa lasten ja perheiden arjen kuormitustekijöihin, jotta ne vastaavat tukisuhdetoiminnalle lainsäädännössä asetettuun tehtävään eli lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen paitsi ikätasoisesti, myös yksilöllisesti.

Osahankkeessa II on tarkasteltu tukisuhteiden laatua ja tukitoimien koettuja vaikutuksia. Osahankkeessa II on kerätty laadullista aineistoa lapsilta, ammattilaisilta ja vapaaehtoisilta. Aineistojen analyysi on kesken. Tulevissa vertaisarvioituissa tutkimusartikkeleissa tullaan muun muassa tarkastelemaan tukisuhteiden laatua, lasten kanssa tehtävän tutkimuksen metodologiaa ja lasten sosiaalisen kansalaisuuden rakentumista tukisuhdetoiminnassa. Hankkeen aikana on kehitetty ja pilotoitu TukiArviointi-arviointimenetelmä, jonka avulla voidaan dokumentoida ja arvioida tukisuhteiden laatua ja tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan koettuja vaikutuksia. Arviointimateriaalia on kehitetty yhdessä lasten, nuorten, ammattilaisten ja tukihenkilöiden kanssa. Materiaalia koostuu lapsen, vanhemman sekä tukihenkilön / tukiperheen lomakkeista sekä lapsille suunnatusta materiaalista (sarjakuva ja kuvakortit). Suomen- ja ruotsinkielinen materiaalia on ladattavissa LATU-hankkeen verkkosivuilta osoitteesta: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/yfi/en/research/projects/research-groups/latu/alasivu-4>.

LATU-hanketta rahoittaa Sosiaali- ja terveysministeriö ja sen johtajana toimii apulaisprofessori Johanna Kiili (Jyväskylän yliopisto) ja osahankkeen vastaavana vanhempi tutkija Kaisa Malinen (Jyväskylän ammattikorkeakoulu). Tutkijoina hankkeessa toimivat YTT Sirpa Kannasoja, VTT Tiina Lehto-Lundén, YTT Johanna Moilanen ja YTT Anu-Riina Svenlin. Hanketta on toteutettu seuraavien yhteistyökumppaneiden kanssa: Jyväskylän kaupunki, Tampereen kaupunki, Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvelukuntayhtymä Soite, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri ja Pelastakaa Lapset ry.